

Outi Tervo
AC Fuldmægtig
Afd. for Fangst, Jagt og Landbrug
3900 Nuuk

Nuuk den 10. oktober 2013

Biologisk rådgivning om ederfugl, oktober 2013

Efter aftale med Afdeling for Fangst, Jagt og Landbrug, fremsender Pinngortitaleriffiks/Grønlands Naturinstitut her status om bestandsudviklingen hos alm. ederfugl i Grønland og rådgivning om dens udnyttelse, anno 2013.

A) Status om ynglebestanden i Vestgrønland

Ederfuglebestanden er vokset ganske markant i Vestgrønland som resultat af en betydelig opstramning af fuglebekendtgørelsen tilbage i 2001. Fremgangen er bedst dokumenteret i området mellem Ilulissat og nordlig Upernavik, hvor GN i samarbejde med lokale fangere kører et årligt monitoringsprogram (Merkel & Nielsen 2002, Merkel 2010), men også i Qaanaaq-området er der dokumenteret en markant fremgang (Burnham et al. 2012). Der er også klare indikationer på fremgang i Sydvestgrønland, om end det eksisterende sammenligningsgrundlag er mere sporadisk her (Rasmussen 2011). Bestandsfremgangen i Ilulissat-Upernavik området er vist i figur 1.

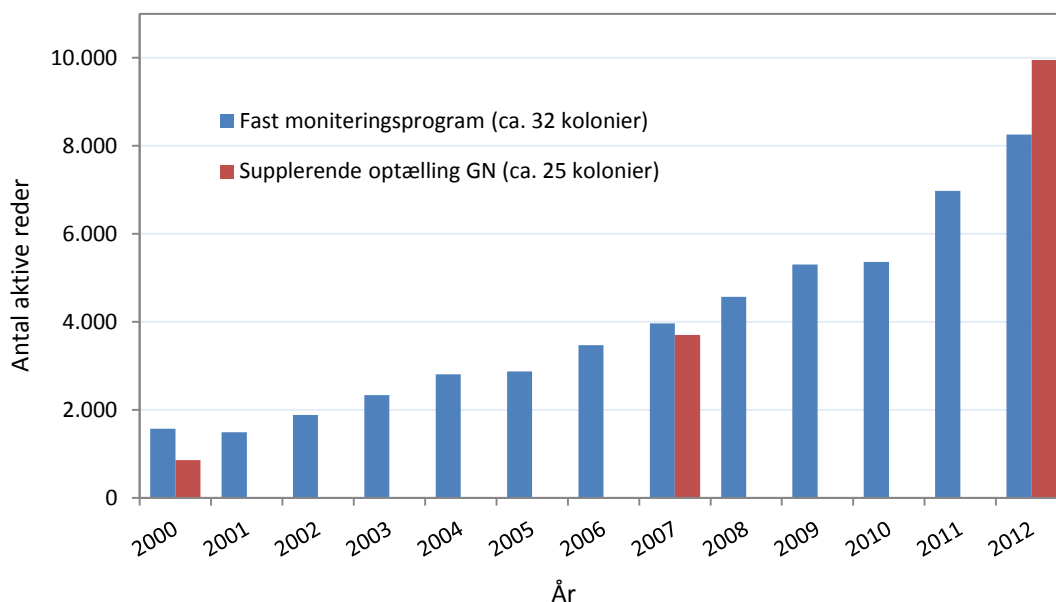

Fig. 1. Bestandsudvikling for ederfugl i området mellem Ilulissat og nordlig Upernavik, 2000-2012. Bemærk at ikke alle kolonier i området indgår i monitoringsprogrammet.

En tilsvarende bestandsfremgang på den canadiske side kunne ses frem til 2005, hvorefter der imidlertid udbrød fuglekolera i den bedst undersøgte koloni (Descamps et al. 2011). Indtil dette tidspunkt kunne bestandsfremgangen relateres direkte til det mindre jagttryk i Sydvestgrønland, hvor mange af de canadiske ynglefugle overvintrer. De canadiske undersøgelser viste, at fremgangen primært kunne tilskrives en større og tidligere rekruttering af førstegangs-yngefugle, samt en højere overlevelse blandt de ældre fugle (Merkel 2010). Det formodes at være de samme mekanismer, som har skabt fremgangen i Vestgrønland, men da vi ikke har tilsvarende mærkningsprogrammer i Vestgrønland, er det ikke muligt at føre direkte bevis for denne sammenhæng.

Den samlede ynglebestand i Vestgrønland blev groft anslået til 12-15.000 ynglepar i 2001 (Merkel 2004a), og et tilsvarende groft estimat for 2012 lyder på 80-90.000 ynglepar. Historiske oplysninger om tidligere tiders bestandsstørrelser i Vestgrønland er sparsomme, men oplysninger om mængden af indhandlet dun i starten af 1800-tallet vidner om, at ca. 110.000 reder blev besøgt i forbindelse med dunindsamling (Müller 1906). Det er uvist, hvor stor en andel af de tilgængelige reder som var berørt af dunindsamling, men det formodes, at den samlede ynglebestand var væsentligt større end de 110.000 reder.

B) Status for overvintringsområdet i Sydvestgrønland

Overvintringsområdet i Sydvestgrønland huser så vidt vides alle de vestgrønlandske ynglefugle samt en del af de canadiske ynglefugle (Lyngs 2003, Mosbech et al. 2006). Der er kun foretaget én komplet optælling af vinterbestanden tilbage i 1999, som opgjorde bestanden til ca. 460.000 fugle med en estimeret andel af canadiske fugle på ca. 90 % (Merkel et al. 2002). Det må antages at vinterbestanden er vokset betydeligt siden da, og at andelen af canadiske fugle er faldet i takt med den voksende ynglebestand i Vestgrønland og diverse udbrud af fuglekolera i Canada.

C) Status om udnyttelse

I forbindelse med ændringerne i fuglebekendtgørelsen i 2001 blev jagtsæsonen reduceret til perioden 15. oktober – 15. februar for hele Grønland. Dette ses tydeligt af jagtstatistikken (Piniarneq), både i Nordvestgrønland og Sydvestgrønland (Fig. 2). Indrapporteringen til Piniarneq faldt til ca. en tredjedel fra og med 2002.

I de følgende år blev der åbnet for mere jagt på ederfugl i Grønland:

- 2004: vinterjagten forlænges med 14 dage (indtil 28./29. februar) og forårsjagt tillades ved Ittoq-qortoormiit (1. marts – 31. maj) og Qaanaaq (1. marts – 15. juni)
- 2008: vinterjagten forlænges med yderligere 14 dage (indtil 15. marts) syd for Disko Bugt og med én måned (indtil 31. marts) fra Disko bugt og nordover
- 2009: forårsjagt tillades i området fra Kangaatsiaq til nordlig Upernavik i perioden 1. april – 30. april.

Forlængelsen af vinterjagten har medført en stigning i det rapporterede jagtudbytte i Sydvestgrønland på ca. 20 % (2002-2004 sammenlignet med 2005-2011). I Nordvestgrønland har den rapporterede fangst væ-

ret gradvist stigende i takt med den voksende ynglebestand og genindførslen af forårsfangst i 2009. Fangstniveauet i 2011 var således næsten tredoblet i forhold til niveauet i perioden 2002-2004 (Fig. 2). Stigningen har været mest markant i Upernavik-området, og her er fangstniveauet nu (2011) næsten tilbage (93 %) på det oprindelige niveau før 2002.

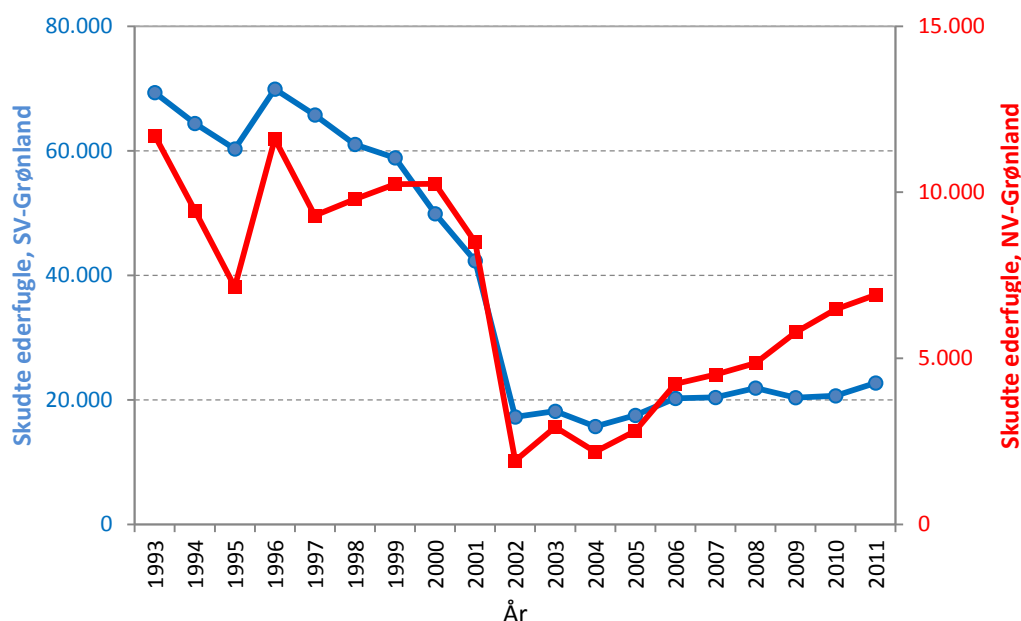

Fig. 2. Antallet af skudte ederfugle som blev rapporteret til Piniarneq i årene 1993-2011, fordelt på Nordvestgrønland (blå kurve) og Sydvestgrønland (syd for Ilulissat, rød kurve). Bemærk at antal skudte fugle er vist på to forskellige skalaer for de to områder.

Til jagten på ederfugle skal føjes en årlig bifangst af ederfugle i stenbidergarn (Merkel 2004b, 2011). Siden 2002 har det været lovpligtigt at indrapportere denne bifangst til Piniarneq. Bifangsten har ifølge denne statistik været stigende frem til 2008, hvor ca. 6.000 fugle blev rapporteret, herefter faldende igen. Det er dog tvivlsomt, om statistikken viser det sande billede af bifangsten, og GN har vurderet, at den reelle bifangst fra stenbiderfiskeriet, primært i Sydvestgrønland, måske snarere er på et niveau mellem 6.000 og 20.000 ederfugle om året (Merkel 2011).

D) Overvejelser i forbindelse med en ændret udnyttelse

Der eksisterer i dag ikke nogen forvaltningsplan for ederfuglen i Grønland. GN har i nedenstående anbefalinger derfor antaget, at der fortsat skal være mulighed for, at ynglebestanden kan vokse. Der er samtidig taget hensyn til, at der på lidt længere sigt skal være mulighed for en alternativ udnyttelse af bestanden, nemlig udnyttelsen af ederfugledun, idet forvaltningen tidligere har vist interesse for dette potentiale, jf. GNs rådgivning om indsamling af ederfugledun dateret d. 28. oktober 2011. Endvidere indgår hensynet til

andre arter, idet det nuværende dagskvotesystem er opbygget som en samlet kvote på tværs af arterne polarlomvie, alm. lomvie, ederfugl og kongeederfugl. En højere kvote vil derfor kunne påvirke alle fire arter.

Endelig er der taget mest mulig hensyn til princippet om "fred i yngletiden" samt det forhold, at udnyttelsen af vinterbestanden ikke må stå i vejen for en tilstrækkelig rekruttering af ynglefugle til de grønlandske og canadiske ynglekolonier.

Det skal bemærkes, at GNs værktøjer til at rådgive således at overnævnte forhold sikres bedst muligt, er forholdsvis begrænsede. De p.t. tilgængelige værktøjer udgør primært den nationale fangststatistik samt GNs monitoringsprogram for ederfugl. Det betyder, at bestandseffekterne af diverse forvaltningstiltag først kan måles efterfølgende og med nogen tidsforsinkelse. Derfor må ændringer, som medfører en merudnyttelse af bestanden, foretages med nogen forsigtighed, og hyppige ændringer (< 5 år) kan ikke anbefales, idet det vanskeliggør mulighederne for at vurdere bestandseffekten. GN håber på lidt længere sigt at kunne inkludere demografisk bestandsmodellering som et værktøj til at forudsige bestandseffekter af diverse forvaltningstiltag, jf. afsnit F.

E) Anbefalinger om fremtidig udnyttelse

- Med baggrund i den dokumenterede bestandsvækst i Vestgrønland, vurderer GN at det vil være forsvarligt at udvide vinterjagten syd for Disko Bugt med 16 dage. Den samlede efterårs- og vinterjagt vil så omfatte perioden 15. oktober - 31. marts og være enslydende for hele Vestgrønland.
- Indsamling af ederfugledun kan anbefales, såfremt det foregår under meget kontrollerede forhold, jf. GNs rådgivning om indsamling af ederfugledun af d. 28. oktober 2011. GN anbefaler at der indledningsvis udpeges 2-3 forsøgsområder, hvor indsamling kombineres med detaljeret overvågning. Jævnfør endvidere afsnit F.
- GN anbefaler at fastholde forbuddet om ægindsamling. Indsamling af æg forårsager store forstyrrelser i yngleområderne og i praksis medfører det også gentagne forstyrrelser, idet velkendte ynglelokaliteter oftest vil blive besøgt af adskillelige ægsamlere i rugetiden. På grund af forstyrrelseseffekten er ægindsamling samtidig meget svær at kombinere med en eventuel dunindsamling.
- Det anbefales at fastholde den nuværende periode for forårsjagt i området fra Kangaatsiaq til nordlig Upernavik (1. april – 30. april). En udvidelse kan af hensyn til princippet om fred i yngletiden og af hensyn til det fremtidige potentiale for dunindsamling ikke anbefales. Den nuværende forårsfangst, som blev indført i 2009, har allerede medført en betydelig større fangst i yngleområderne, og det forventes, at fangsten vil stige yderligere, selvom fangstperioden ikke udvides.
- Forårsjagt i Qaanaaq-området anbefales reduceret med 15 dage, således at fangstperioden fremover er 1. marts – 31. maj. Den nuværende forårsfangst (frem til 15. juni) blev indført i 2004, uden forudgående rådgivning fra GN og overlapper delvist med den aktive yngleperiode, hvilket af hensyn til princippet om fred i yngletiden og potentiel dunindsamling, ikke kan anbefales. Forårsfangst frem til 31. maj kan forsvares med baggrund i den dokumenterede bestandsfremgang i Qaanaaq-området, fordi fuglene yngler 2-3 uger senere end på sydligere lokaliteter, og fordi der bor forholdsvis få fangere i området.

- Forårsjagten ved Ittoqqortoormiit (1. marts – 31. maj) kan ikke anbefales. Den blev indført i 2004, uden forudgående rådgivning fra GN. Ynglebestanden overvåges ikke i dette område, og det er derfor uvist, om fangsten er bæredygtig. Såfremt forårsfangsten alligevel fastholdes, anbefales det som minimum, at der foretages regelmæssige optællinger af ynglebestanden.
- GN anbefaler, at der tages initiativ til at minimere bifangst af ederfugle i stenbiderfiskeriet i Vestgrønland. Bifangsten rammer især ederfuglene i april måned og på visse lokaliteter udgør yngledygtige fugle en stor andel af bifangsten, jf. Merkel (2011) for flere detaljer om denne problemstilling samt anbefalinger.
- Endelig anbefaler GN, at der udarbejdes en forvaltningsplan for ederfuglen i Grønland. Dette vil sikre en mere langsigtet forvaltningsstrategi og samtidig fremtvinge en stillingtagen til, hvilken udnyttelsesform man ønsker at satse mest på i fremtiden, herunder om nogle regioner skal tilgodeses på bekostning af andre. Hvis man eksempelvis ønsker at fremme potentialet for dunindsamling, er det som udgangspunktet ikke optimalt også at udøve forårsjagt i de selvsamme yngleområder. En mere langsigtet forvaltningsstrategi vil kunne føre til en mere effektiv udnyttelse af bestanden, og GN vil kunne rådgive mere målrettet.

F) Planlagte eller anbefalede studier

GN planlægger at forsætte det eksisterende monitoringsprogram, der dækker området mellem Ilulissat og det nordlige Upernavik. Et lignende program, eller i det mindste en regelmæssig overvågning, ønskes så vidt muligt iværksat for ynglebestanden i Sydvestgrønland.

GN ønsker desuden at bidrage til en mere langsigtet forvaltningsstrategi for ederfuglen i Grønland. I den forbindelse påtænker GN at søge ekstern finansiering til et målrettet forvaltningsprojekt, som skal bygge videre på det lokalt forankrede monitoringsprogram i Nordvestgrønland samt et tæt samarbejde med canadiske forskere om den fælles ederfuglebestand. Det er som bekendt lykkedes at vende den tidligere negative bestandsudvikling i Vestgrønland, og ederfuglebestanden har i dag nået en sådan størrelse, at vi så småt kan intensivere udnyttelsen. Det er dog vigtigt ikke at gentage tidligere tiders overudnyttelse af bestanden, og i den forbindelse bør det efterstræbes, at de bedst mulige forvaltningsværktøjer tages i brug. Som led i det påtænkte forvaltningsprojekt, planlægges det at udvikle en bestandsmodel der kan simulere bestandsdynamikken i den fælles canadiske/grønlandske ederfuglebestand. Bestandsmodellen skal bygge videre på en eksisterende model, som tidligere har været benyttet til at vurdere, hvorvidt den canadiske og grønlandske fangst var bæredygtig (Gilliland et al. 2009). En opdateret model, som inkluderer de nyeste bestandsparametre fra grønlandske og canadiske yngleområder, vil kunne bruges til at forudsige effekterne af en række ændringer i udnyttelsen. Modellen skal udvides, således at den også inkluderer de mulige konsekvenser af dunindsamling. GN har rigtig gode muligheder for at udvide det eksisterende samarbejde med lokale fangere, således at der også tilvejebringes basal viden om konsekvenserne ved dunindsamling i Grønland. Dette kan så sammenlignes med andre udnyttelsesformer, herunder jagt. Bestandsmodellen vil også kunne bruges til at belyse hvilke forvaltningsmål (fx ynglebestandes størrelse) der skal indgå i en kommen-

de forvaltningsplan for ederfugl. GN vil i den nærmeste fremtid se på mulighederne for at finde eksterne midler til det skitserede projekt.

G) Opsummering af anbefalinger

GN vurderer, at følgende fangstudvidelser vil være forsvarlige:

- en udvidelse af vinterjagten syd for Disko Bugt med 16 dage, så jagttiden bliver 15. oktober - 31. marts
- at introducere indsamling af ederfugledun, i første omgang på forsøgsbasis

GN anbefaler desuden, at

- man fastholder forbuddet om ægindsamling
- man fastholder den nuværende periode for forårsjagt i området fra Kangaatsiaq til nordlig Upernavik, dvs. 1. april – 30. april
- man reducerer forårsjagten i Qaanaaq-området med 15 dage, så jagttiden bliver 1. marts – 31. maj
- der foretages regelmæssige optællinger af ynglebestanden ved Ittoqqortoormiit, såfremt den nuværende forårsfangst fastholdes, dvs. 1. marts – 31. maj
- der tages initiativ til at minimere bifangst af ederfugle i stenbiderfiskeriet i Vestgrønland
- der udarbejdes en forvaltningsplan for ederfuglen i Grønland.

Med venlig hilsen

Flemming Merkel, seniorforsker

Referencer:

- Burnham KK, Johnson JA, Konkel B, Burnham J (2012). Nesting common eider (*Somateria mollissima*) population quintuples in Northwest Greenland. *Arctic* 65: 456-464.
- Descamps S, Forbes MR, Gilchrist HG, Love OP, Bety J (2011). Avian cholera, post-hatching survival and selection on hatch characteristics in a long-lived bird, the common eider *Somateria mollissima*. *Journal of Avian Biology* 42: 39-48.
- Gilliland S, Gilchrist HG, Rockwell R, Robertson GJ, Savard J-P, Merkel FR, Mosbech A (2009). Evaluating the sustainability of harvest among Northern Common Eiders in Greenland and Canada. *Wildlife Biology* 15: 24-36.
- Lyngs P (2003). Migration and winter ranges of birds in Greenland - an analysis of ringing recoveries. *Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift* 97: 1-167.
- Merkel FR (2004a). Evidence of population decline in Common Eiders breeding in western Greenland. *Arctic* 57: 27-36.
- Merkel FR (2004b). Impact of hunting and gillnet fishery on wintering eiders in Nuuk, Southwest Greenland. *Waterbirds* 27: 469-479.
- Merkel FR (2010). Evidence of recent population recovery in common eiders breeding in western Greenland. *Journal of Wildlife Management* 74: 1869-1874.
- Merkel FR (2011). Gillnet bycatch of seabirds in Southwest Greenland, 2003 - 2008. Pinngortitaleriffik, Greenland Institute of Natural Resources. Nuuk. Technical Report No. 85, 25 pp.
- Merkel FR, Mosbech A, Boertmann D, Grøndahl L (2002). Winter seabird distribution and abundance off south-western Greenland, 1999. *Polar Research* 21: 17-36.
- Merkel FR, Nielsen SS (2002). Langsigtet overvågningsprogram for ederfuglen i Ilulissat, Uummannaq og Upernavik Kommuner - vejledning og baggrund. Greenland Institute of Natural Resources. Nuuk, Greenland. Technical Report No. 44, 1-33.
- Mosbech A, Gilchrist HG, Merkel FR, Sonne C, Flagstad A, Nyegaard H (2006). Year-round movements of Northern Common Eiders *Somateria mollissima borealis* breeding in Arctic Canada and West Greenland followed by satellite telemetry. *Ardea* 94: 651-665.
- Müller R (1906). Vildtet og jagten i Sydgrønland. H. Aschehoug, Hovedkomm. for Norge.
- Rasmussen LM (2011). Ynglende havfugle i Sydvestgrønland, 2009-2011. Greenland Institute of Natural Resources. Nuuk. Technical Report No. 86, 51 pp.